

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جمع بندی نکات ترجمہ

آموزش قرآن

پایہ ششم
دورہ اول متوسط

نرگس صمدی

فعالیت دوم

● ● ● معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱- قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ:

۲- فِي صَلَاتِهِمْ:

۳- عَنِ اللَّغْوِ:

۴- لِلزَّكَاةِ:

نکته: گاهی کلمه‌ای که در یک عبارت قرآنی به صورت جمع آمده، بهتر است در فارسی مفرد معنا شود؛ مانند: فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ در نمازشان خاشع (فروتن) هستند.

تمرین

این دو عبارت را معنا کنید.

۱- عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

۲- وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

... .. هستند. و هستند.

ترجمه فعالیت‌ها:

۱- عن اللغو معرضون

از سخن بیهوده روی گردان هستند.

۲- والذين هم محسنون

و کسانی که آنها نیکوکار هستند.

نکته: فعل در ابتدای جمله مفرد می‌آید ولی در ترجمه به صورت مفرد یا جمع، بستگی به «فاعل» جمله دارد.

ترجمه فعالیت‌ها:

۱- قطعاً رستگار شدند مومنان (أَفْلَحَ با توجه به مؤمنان که جمع است به صورت جمع معنا می‌شود)

۴- وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ

و زکات می‌دهند.

ترجمه فعالیت‌ها:

۴- و کسانی که آنها زکات می‌دهند.

نکته: بهتر است گاهی کلمه‌ای را که فعل نیست به صورت فعل معنا کنیم:

لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ: برای زکات انجام دهنده هستند ← زکات (را) می‌دهند. (ترجمه بهتر)

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

- ۱- يُسَبِّحُ لَهُ :
- ۲- مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :
- ۳- وَاللَّهُ عَلِيمٌ :
- ۴- بِمَا يَفْعَلُونَ :
- ۵- أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ :
- ۶- وَ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ :

بقره ۲۶۰

ترجمه فعالیت‌ها:

۲- و هرکس در آسمان‌ها و زمین است.

۴- به آنچه انجام می‌دهند.

۵- چهار پرنده .

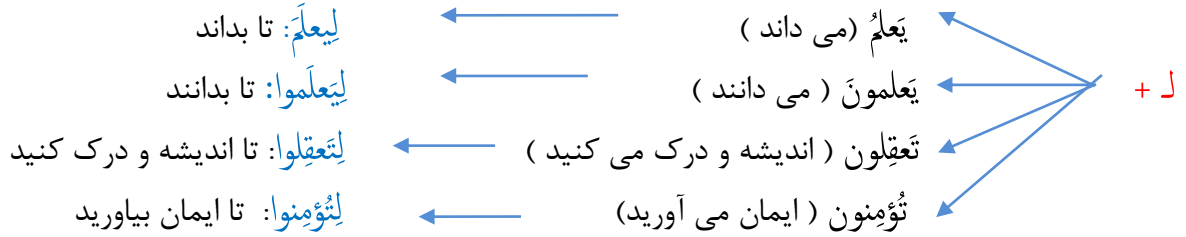
ب- ترجمه این دو آیه شریفه از سوره نور را کامل کنید.

۱- اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
آیا ندیدی ... را تسبیح می‌کند ... و ... است؛

ترجمه فعالیت‌ها:

۱- آیا ندیدی که خدا را تسبیح می‌کند هر کس در آسمان‌ها و زمین است.

نکته: « لِ » یعنی « برای »؛ هرگاه این حرف قبل از فعل بیاید به صورت « تا » معنا می‌شود و تغییر جزئی در معنای فعل ایجاد می‌شود؛

توضیح: هرگاه « لـ » به فعل مضارع اضافه شود در ظاهر فعل تغییر به وجود می آید. در فعل مفرد ضمه تبدیل به فتحه و در فعل جمع « ن » حذف شده و « الف » به آخر فعل اضافه می شود. در ترجمه نیز باعث حذف « می » شده و فعل به مضارع التزامی تبدیل می شود.

يَكُونُ (می باشد) ← لِيَكُونَ: تا باشد
 يَعْلَمُونَ (می دانند) ← لِيَعْلَمُوا: تا بدانند

صفحه ۲۴

۲- لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ①

ترجمه فعالیت ها:

۲- تا باشد برای جهانیان هشدار دهنده ای.

صفحه ۲۶

۶- أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا:

ترجمه فعالیت ها:

۶- فرستاد بادها را بشارت دهنده ای. (ریاح جمع ریح می باشد)

دو نکته :

- ۱- گاهی فعل مفرد با توجه به سایر اجزای جمله به صورت جمع معنا می‌شود؛ مانند :
- فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ : پس سجده کردند فرشتگان
حجر ۳۰
- ۲- معمولاً در جمله‌هایی که با « إِنَّ » شروع می‌شود حرف تأکید « لَ » نیز می‌آید؛ اما لازم نیست در فارسی این حرف را نیز معنا کنیم. مانند :
- إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ : قطعاً خدا نسبت به مردم بسیار دلسوز و مهربان است.
حج ۶۵

این عبارات را معنا کنید.

- ۱- وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ : و ... بیشتر آنها
- ۲- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً :

ترجمه فعالیت ها:

- ۱- و نبودند بیشترشان. (اکثر جمع است و فعل جمع معنا شده است)
- ۲- قطعاً در آن نشانه ای است. (به خاطر وجود « إِنَّ » در ابتدای جمله « لَ » معنا نشده است.)

۵- وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾
.....

ترجمه فعالیت ها:

- ۵- و قطعاً پروردگارت همان عزتمند مهربان است .
- توضیح: به خاطر وجود « إِنَّ » در ابتدای جمله « لَ » معنا نشده است. گاهی دو ضمیر پشت سر هم « کَ - هُوَ » قرار می‌گیرند، در این صورت می‌توانیم ضمیر دوم (هو) را همان معنا می‌کنیم.

دو نکته: الف) به محل ترجمه کلمه بعد از « اتَّقُوا » در عباراتی مانند « اتَّقُوا اللَّهَ: تقوای خدا را پیشه کنید.» توجه کنید.

- ۱- اتَّقُوا رَبَّكُمْ: تقوای پروردگارتان را پیشه کنید.
- ۲- و اتَّقَوْهُ: و تقوای او را پیشه کنید.
- ب) گاهی به جای ضمیر «ی» کسره می‌آید؛ مانند: اطیعون = اطیعونی = اطیعوا + ن + ی: اطاعت کنید مرا.
- ۱- فاعبدون = پس عبادت کنید مرا.
- ۲- واتقون = و تقوای مرا پیشه کنید.

- ۱- اِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ: ۲- أَلَا تَتَّقُونَ:
- ۳- إِنِّي لَكُمُ: ۴- رَسُولُ آمِينَ:
- ۵- فَاتَّقُوا اللَّهَ: ۶- وَأَطِيعُونَ:

ترجمه فعالیت ها:

- ۱- زمانی که گفت به آنها برادرشان هود (« لَ » بعد از فعلهای « قال - قُل - قالوا - يقولون و ... » به « معنا می شود)
- ۱- آیا تقوا پیشه نمی کنید؟
- ۵- پس تقوای خدا را پیشه کنید.
- ۶- و اطاعت کنید مرا.

صفحه ۳۷

- ۱- كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾
- ۲- اِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾
- ۳- إِنِّي لَكُمُ رَسُولٌ آمِينَ ﴿١٢٥﴾
- ۴- فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونَ ﴿١٢٦﴾
- ۵- وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ
و درخواست ندارم از شما ... آن (رسالت خود) هیچ ... را
- ۶- إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾
نیست

ترجمه فعالیت ها:

- ۱- تکذیب کردند (قوم) عاد پیامبران را. (قوم عاد جمع است و فعل جمع معنا شده است)
- ۲- زمانی که گفت به آنها برادرشان هود آیا تقوا پیشه نمی کنید؟ (« لَ » بعد از فعل های « قال - قُل - قالوا - يقولون و ... » به « معنا می شود)
- ۴- پس تقوای خدا را پیشه کنید و اطاعت کنید مرا.
- ۵- و درخواست ندارم از شما بر آن هیچ مزدی را. (« مِن » در جملات منفی و سوالی « هیچ » معنا می شود.)
- ۶- نیست مزد من مگر بر پروردگار جهانیان. (هرگاه پس از « اِنْ » در جمله ای کلمه ی « اِلَّا » بیاید. « اِنْ » به معنای « نه / نیست » می باشد.

به الگوی زیر و تغییر جزئی که در معنای فعل پیش می آید توجه کنید:

آن + اَعْبُدُ : که + عبادت می کنم	←	آن اَعْبُدُ : که عبادت کنم
لِ + يَعْلَمُونَ : تا + می دانند	←	لِيَعْلَمُوا : تا بدانند
آن + أَتْلُو : که + تلاوت می کنم	←	آن أَتْلُو : که تلاوت کنم
لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ : برای قومی که شکر می کنند	←	لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ : تا آنها شکر کنند

توضیح: هرگاه « آن » به فعل مضارع اضافه شود در ظاهر فعل تغییر به وجود می آید. در فعل مفرد ضمه تبدیل به فتحه و در فعل جمع « ن » حذف شده و « الف » به آخر فعل اضافه می شود. در ترجمه نیز باعث حذف « می » شده و فعل به مضارع التزامی تبدیل می شود.

(يعبدون: عبادت می کنند ← آن يعبدوا: که عبادت کنند)

توجه کنید: « لعل » به معنای تا/ شاید / امید است **بدون تغییر در ظاهر فعل**، فقط در ترجمه موجب حذف « می » می شود. **توجه کنید:** « آن » به معنای « که » و « لِ » به معنای « تا » می باشد. تغییرات هر دو در فعل پس از خود مثل هم است.

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

فعالیت سوم

۱- قَالَ رَبِّ ۱:	۲- أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ:
۳- أَنْعَمْتَ عَلَيَّ ۲:	۴- وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ:
۵- أَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا:	۶- بِرَحْمَتِكَ:

۱- رَبِّ = رَبِّي = یا رَبِّي : ای پروردگار من، پروردگارا

۲- عَلَيَّ = عَلَيَّ + ی : بر من

ترجمه فعالیت‌ها:

- ۱- گفت پروردگار من. (گاهی به جای ضمیر «ی» کسره می آید)
- ۲- که شکر کنم نعمت را. (توضیح نکته بیان شد)
- ۳- بخشیدی بر من. (علی = علی + ی)
- ۴- و بر پدر و مادرم. (والدی = والدی + ی)
- ۵- که انجام دهم کاری نیکو. (توضیح نکته بیان شد)

۳- وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيحَ :

۴- آءِ لَهُ مَعَ اللَّهِ :

۵- تَعَلَى اللَّهِ :

۶- عَمَّا يُشْرِكُونَ :

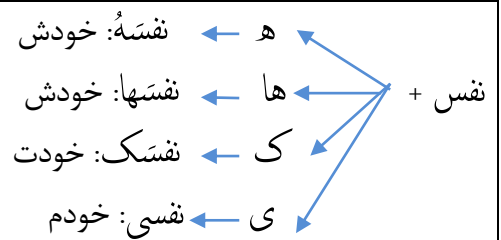
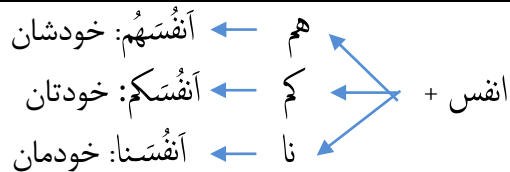
۱- عَمَّا = عَن + مَا : از آنچه

ترجمه فعالیت ها:

۳- و کسی که می فرستد بادها را . (ریح جمع ریح می باشد)

۴- آیا معبودی همراه با خدا هست؟ (آءِ لَهُ = أ + إله)

۶- از آنچه شریک قرار می دهند. (عَمَّا = عَن + ما)

●●● فعالیت سوم ●●● معنای این ترکیب‌ها یا عبارات قرآنی را بنویسید.

۲- أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا :

۱- أَحَسِبَ النَّاسُ :

۴- يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ :

۳- وَمَنْ جَاهِدَ :

۶- عَنِ الْعَالَمِينَ :

۵- إِنَّ اللَّهَ لَعَفِيفٌ :

۱- أَنْ + يَقُولُونَ ← أَنْ يَقُولُوا : که بگویند

۲- لِنَفْسِهِ = لِ + نَفْس + ه ← برای (به نفع) خودش

ترجمه فعالیت ها:

۱- آیا گمان کردند مردم . (النَّاس جمع است و فعل جمع معنا شده است).

۲- که بگویند ایمان آوردیم. (لِ + فعل = صورت مضارع التزامی معنا می شود. (نکته صفحه ۲۳))

۳- و هر کس جهاد و تلاش کند. (کلمات شرط « مَنْ » + فعل = مضارع التزامی : جهاد کرد تبدیل شد به جهاد کند.)

۵- قطعا خداوند بی نیاز است. (به خاطر وجود « إِنَّ » در ابتدای جمله « لَ » معنا نشده است.)

۷- وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ :

۸- عَمَّا تَعْمَلُونَ :

۱- گاهی در جمله‌های منفی، حرف «بِ» می‌آید و معنای جمله را تأکید می‌کند؛ اما این حرف در فارسی معنا نمی‌شود.
 ۲- عَمَّا = عن + ما : از آنچه

ترجمه فعالیت ها:

۷- و نیست خدا غافل. (این جمله به وسیله «ما» منفی شده است و «بِ» به خاطر تأکید آمده است و معنا نمی‌شود).

۸- از آنچه انجام می‌دهید. (عَمَّا = عن + ما)

۴- وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غٰفِلُونَ ﴿۷﴾

ترجمه فعالیت ها:

۴- و آنها از آخرت ، غافلند . («هم» در این جمله ترجمه نمی‌شود و چون اضافه به «آخرة» نشده است نباید به

اینگونه معنا شود «آخرتشان»)

۶- أَوْلَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ :

۱- خوب است در اینجا ضمیر «هُم» را به صورت «همان» معنا کرد .

۷۴

ترجمه فعالیت ها:

۶- آنها همان رستگاران هستند.

توضیح: گاهی دو ضمیر پشت سر هم (اولئک - هم) قرار می‌گیرند، در اینجا می‌توانیم ضمیر دوم (هم) را «همان» معنا می‌کنیم؛ در این صورت «مفلحون» را به صورت جمع معنا می‌کنیم.

یا می‌توانیم «هم» را ترجمه نکنیم در این صورت باید «مفلحون» را مفرد معنا کنیم: آنها رستگار هستند)

۴- وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

و

ترجمه فعالیت ها:

- ۳- و آنها به آخرت یقین دارند. («هم» در این جمله ترجمه نمی شود و چون اضافه به «آخرة» نشده است نباید اینگونه معنا شود «آخرشان»

معنای این ترکیب ها و عبارات قرآنی را بنویسید. ● ● ● فعالیت دوم

۱- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ :

۲- اِتَّقِ اللَّهَ :

۳- وَلَا تَطِيعِ الْكٰفِرِينَ وَ الْمُنٰفِقِينَ :

۴- عَلِيمًا حَكِيمًا :

ترجمه فعالیت ها:

- ۱- ای رسول اکرم. (منظور از النَّبِيُّ با «ال» رسول اکرم می باشند.)
 ۲- تقوای خدا را پیشه کن. (نکته صفحه ۳۶)
 ۴- دانای حکیم. (حکیم وقتی صفت خداوند واقع می شود ترجمه نمی شود)

معنای این ترکیب ها و عبارات قرآنی را بنویسید. ● ● ● فعالیت دوم

۱- اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ :

ترجمه فعالیت ها:

- ۱- قطعاً ما فرستادیم تو را. (اِنَّا = اِنَّ + نا)

۵- هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ :

۶- يَرْزُقُكُمْ :

۷- فَاتَّخِذُوهُ :

۱- همان طور که می دانید «مِنْ» در جمله های سؤالی و منفی، معمولاً به صورت «هیچ» معنا می شود.

ترجمه فعالیت ها:

۵- آیا هیچ خالقى جز خدا هست؟ (« مِنْ » در جملات منفی و سوالی « هیچ » معنا می شود).

۷- پس بگیرد او را (ف + اِتَّخِذُوا + هُ)

۱- قَالَ يَلْقَوْمٍ ۱ :

۳- لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا :

۵- وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ :

۷- فَطَرَتِ اللَّهُ ۲ :

ترجمه فعالیت ها:

۱- گفت ای قوم من. (قوم = قومی = قوم + ی)

۳- نمی خواهد (از) شما مزدی.

۵- و آمد برای اهل شهر.

۷- فطرت الهی.

۵- وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي ۲

و چرا من ... را که ... ؟!

ترجمه فعالیت ها:

۵- و چرا من عبادت نکنم کسی را که پدید آورد مرا.

صفحه ۹۹

نکته: در ترکیب «عبادنا المؤمنین» اولاً ضمیر «نا» در آخر معنا می شود و ثانیاً کلمه «مؤمنین» را مفرد معنا می کنیم؛ یعنی به جای «بندگان ما مؤمنان» می گوییم: «بندگان مومن ما»

صفحه ۱۰۹

فعالیت دوم

معنای این ترکیبها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱- اجْتَنَّبُوا الطَّاغُوتَ :	۲- أَنْ يَعْبُدُوهَا ^۱ :
۳- أَنَابُوا إِلَى اللَّهِ :	۴- لَهُمُ الْبُشْرَى :
۵- قَبَّضُوا عِبَادِي ^۲ :	۶- يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ :
۷- فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ :	۸- هَدَاهُمُ اللَّهُ :

ترجمه فعالیت ها:

- ۲- که عبادت کنند او را. (نکته صفحه ۴۳. فعل به صورت مضارع التزامی معنا می شود: آن + يعبدون = ان يعبدوا)
 ۵- پس بشارت بده بندگانم را. (عباد = عباد + ی)
 ۸- هدایت کرد آنها را خداوند. (هداهم: هدی + هم)

صفحه ۱۱۰

- ترجمه فعالیت ها:
- ۷- وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿۱۸﴾ : و ... همان ...
 ۷- و آنها همان صاحبان خرد هستند.
 گاهی دو ضمیر پشت سر هم (اولئك - هم) قرار می گیرند، در اینجا ضمیر دوم (هم) را «همان» معنا می کنیم.

صفحه ۱۱۴

- ۵- سخت مجازات (کننده)
 ۵- شَدِيدِ الْعِقَابِ :

صفحه ۱۱۷

- ۲- أَسْتَجِبْ لَكُمْ :

ترجمه فعالیت ها:

- ۲- (تا) استجابت کنم برایتان

خدا یا چنان کن سرانجام کار
تو خوشنود باشی و ما رسکار

اللَّهُمَّ اجْعَلْ
عَوَاقِبَ أَمُورِنَا خَيْرًا

خدایا
آخر و عاقبت کارهاے
ما را ختم به خیر کن

نرگس صمدی اردیبهشت ۹۹